

گروه سازنده فیلم کار را از صبح علی‌الطیوع آغاز می‌کند. تحمل این شرایط برای بازیگران مسن سخت است و این در صورتی است که با افزایش سن دچار انواع بیماری‌های حرکتی نشده باشند. برخی بازیگران کهنسال نیز دچار آلزایمر می‌شوند که امکان حفظ دیالوگ‌ها را از بازیگر می‌گیرد

نمایشی برای یک زمان طولانی، برای بازیگر کهنسال، سخت شده باشد.

حفظ استاندارد کارنامه بازیگری

روال معمول این است که وقتی کم‌کم خزان دوران حرفه‌ای یک بازیگر فرا می‌رسد، سطح پیشنهادهای او نیز پایین می‌آید. هنرپیشه در این زمان، دو انتخاب دارد: به همین پیشنهادهای حداقلی، پاسخ مثبت بدهد و در چشم باشد یا از استانداردهای خود کوتاه نیاید و کارنامه حرفه‌ای خود را به این‌گونه آثار نیالاید. دسته اول، به تدریج از خاطر جمعی مخاطبان می‌روند. با وجودی که احتمالاً هیچ‌کدام از بازیگران فراموش شده، از این که دیگر شهرت سابق را ندارند، خوشحال نباشند، ولی این دسته از هنرپیشه‌ها که فراموش شدن را به حضور در هر فیلمی و هر نقشی ترجیح داده‌اند، از این انتخاب خود راضی‌اند؛ هرچند بهای این مناعت طبع را با فراموش شدن پرداخته باشند.

تهیه‌کننده‌ها و دو دو تا چهار تا!

در روند انتخاب بازیگر، اگرچه نظر کارگردان به عنوان صاحب معنوی اثر، بسیار مهم است، اما در نهایت تهیه‌کننده محصول است که با در نظر گرفتن مسائل مالی، شرایط زمانی تولید و... در انتخاب بازیگر تأثیرگذار است؛ به خصوص در انتخاب بازیگران نقش‌های فرعی که مسائل مالی، همیشه اولویت بیشتری دارد.

در این میان بعضی تهیه‌کننده‌ها، برای آن که هزینه کمتری متحمل شوند، برای نقش‌های کوتاه و فرعی هم سراغ بازیگران قدیمی نمی‌روند و کار را با نابازیگرها پیش می‌برند؛ افرادی که بسیاری از آنها دوست و آشنای عوامل از جمله تهیه‌کننده هستند.

همین عامل، یکی از راه‌های واضح و کارآمد برای فراموش نشدن چهره‌های قدیمی به ما نشان می‌دهد؛ ایجاد مشوق‌های صنفی، برای ترغیب تهیه‌کننده‌ها به استفاده از قدیمی‌ها. این راهکار علاوه بر آن که موجبات امرار معاش بازیگران قدیمی را فراهم می‌کند، کیفیت محصولات نمایشی را نیز افزایش می‌دهد؛ زیرا هنرپیشه‌های قدیمی برخلاف نابازیگرها، نیازی به یادگیری مهارت‌های بازیگری ندارند.

چه عواملی باعث کمرنگ شدن حضور بازیگران می‌شود؟

پشت صحنه فراموشی

همه ما بازیگران زیادی را می‌توانیم به خاطر بیاوریم که مدت‌هاست خبری از آنها نیست. بسیاری را نیز به طور کامل از یاد برده‌ایم و شاید با خبر درگذشت‌شان، به یاد فیلم و سریال‌های قدیمی بیفتیم که در آنها هنرنمایی کرده بودند. اگر بخواهیم فراموش شدن بازیگران قدیمی را ریشه‌یابی کنیم، به مجموعه‌ای از عوامل می‌رسیم که گاهی به تنهایی و گاهی با همکاری یکدیگر، فرد را به خانه نشینی وادار می‌کنند. با این حال، تأثیر هیچ‌کدام از این عوامل قطعی نیست و در تاریخ هنر این سرزمین، چهره‌هایی مانند عزت‌الله انتظامی، علی نصیریان یا جمشید مشایخی هستند که پنج یا شش دهه بر تارک هنر بازیگری درخشیده‌اند.

مصطفی قاسمیان
خبرنگار

ورود جدیدترها

یکی از دلایل فراموش شدن برخی هنرپیشه‌ها، حضور نسل جدید بازیگران است که جوان‌تر، فعال‌تر و گاهی بهتر هستند. روندی که در هر شغلی وجود دارد و همیشه جوان‌ترها، مسن‌ترها را بازنشسته می‌کنند. طبیعی است، نقش‌ها به چهره‌های جدیدتر می‌رسد و قدیمی‌ترها کم‌کار می‌شوند. همین چهره‌های قدیمی‌تر نیز، خود روزی نسل قبل را بازنشسته کرده‌اند و همین چهره‌های جدیدتر نیز با ورود نسل‌های بعدی به تدریج از خاطر می‌روند. این سنت قدیمی، همچنان ادامه خواهد داشت.

عوارض کهولت سن

می‌دانید هزینه‌های اجاره روزانه تجهیزات فنی نظیر دوربین فیلمبرداری، بسیار بالاست و گروه سازنده فیلم یا سریال، مجبورند کار را از صبح علی‌الطیوع آغاز کنند و تا لحظه‌ای که نور آفتاب و دیگر شرایط، امکان کار را فراهم کند، اصطلاحاً آقیش باشند. طبیعتاً تحمل این شرایط برای بازیگران مسن‌تر که توان کمتری برای کار دارند، سخت است و این در صورتی است که با افزایش سن، دچار انواع بیماری‌های حرکتی نشده باشند.

محسن قاضی‌مرادی، بازیگر ۷۷ ساله که پس از مدت‌ها، این روزها در سریال «هیولا» حضور یافته، مدت‌هاست روی ویلچر می‌نشیند و توان چندانی

گذر از طراوت جوانی

چه دوست داشته باشیم و چه دوست نداشته باشیم، واقعیت این است که در دنیای بازیگری، «ظاهر» امر مهمی است. سینما، تلویزیون و تئاتر در همه دنیا، از دیرباز با چهره‌های جوان و جذاب، بهتر برخورد کرده و بسیاری از همان چهره‌ها را پس از آن که به کهنسالی رسیده‌اند، پس زده است. هنرهای نمایشی در کشور ما هم از این قاعده مستثنا نیست.

بسیاری از بازیگرانی که اکنون فراموش شده‌اند، در جوانی که ظاهر شاداب‌تری داشتند، با پیشنهادهای فراوان بازیگری روبه‌رو می‌شدند و حسابی پرکار بودند؛ ولی با فرارسیدن میانسالی و پیری، کمتر مورد استفاده قرار گرفتند و برخی به کلی فراموش شدند. گرچه بسیار گفته می‌شود پیری برای هنرپیشه‌ها، دیرتر از مردمان عادی فرا می‌رسد، اما به هر حال راه فراری از این واقعیت تلخ نیست.

دوری از فضای مجازی

این روزها از فضای مجازی بیشتر برای معروف شدن استفاده می‌شود. در مقابل، چهره‌هایی نیز که در معرض فراموش شدن هستند، می‌توانند با استفاده از آن، همچنان در یادها بمانند. به همین شکل، برخی چهره‌هایی که در حالت عادی، نباید برای کسی مهم باشند و قاعدتاً خیلی زود باید از یاد مردم بروند، به مدد فعالیت‌های مجازی که دارند، از نظرها دور نمی‌شوند. اما برخی هنرپیشه‌های سابقاً مشهور که در شبکه‌های اجتماعی حضوری فعال ندارند، در معرض فراموش شدن هستند یا فراموش شده‌اند.

نمونه بارز این مورد آخر، فتح‌علی اویسی است؛ بازیگر خوب و کاربلدی که تا اواخر دهه ۸۰ نیز حسابی فعال بود، ولی از اوایل دهه ۹۰ ناگهان حذف شد. بدون تردید یکی از دلایل این اتفاق، این است که اویسی هیچ‌گونه فعالیت مجازی ندارد و با رسانه‌ها نیز ارتباط چندانی ندارد. اگر این بازیگر ۷۴ ساله که هنوز توان بازیگری دارد، صفحه اینستاگرام فعالی داشت، بیشتر در چشم بود.